

FRANSA ANAYASA KONSEYİ KARARI

Ömer Engin LÜTEM

Beklendiği üzere, Ermeni soykırım iddialarını reddeden kişilere bir yıl hapis ve 45.000 Euro para cezası verilmesini öngören yasa Fransız Anayasa Konseyi tarafından, Fransız Anayasasının ifade özgürlüğüne dair hükmüne aykırı olduğu belirtilerek, iptal edildi. Buna karşın, başta Anayasa Konseyinin eski Başkanı Robert Badinter olmak üzere, bir çok kişinin beklentisinin aksine Konsey, Ermeni soykırım iddialarının Fransa tarafından tanınmasına ilişkin 2001 yılı kanununu iptal etmedi ve buna gerekçe olarak da bu kanunun karar verilmek üzere kendisine sunulmadığını ileri sürdü. Diğer yandan olaylarla ilgili olarak bir değerlendirme yapmadığını, (diğer bir deyimle 1915 olaylarının soykırım olup olmadığını incelemediğini) belirtmeyi de ihmal etmedi. Oysa 2001 kanunu, BMin 1948 tarihli Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına İlişkin Sözleşmesine aykırıdır, zira bu sözleşmenin 6. maddesine göre bir olayın soykırım olup olmadığına ya yetkili milli mahkemeler veya Uluslararası Ceza Mahkemesi karar vermektedir, parlamentolar değil. Konsey Sözleşmenin bu maddesine dayanarak 2001 yılı kanununu iptal edebilirdi. Böylece Fransız Anayasa Konseyi cezayı öngören kanunu iptal etmekle hukuki, 2001 yılı kanununu iptal etmemekle siyasi bir karar almış oldu. Söz konusu kanunun iptali Fransada çok güçlü bir inanış olan ifade özgürlüğü taraftarlarını sevindirdi. 2001 yılı kanun hakkında bir karar alınmaması ise Fransız Ermenileri için bir teselli oldu. Geçen yıl Mayıs ayında, Ermeni Soykırım iddialarını reddedenlere ceza uygulanmasını öngören başka bir kanun tasarısını, Türkiye ile olan ilişkileri dikkate alarak baltalayan ve Senatoda kabulü engelleyen Fransız Cumhurbaşkanı, bu yıl Nisan ayında yapılacak olan seçimlerde koltuğunu kaybetmek tehlikesiyle karşılaşınca, birden tutum değiştirerek cezalandırma konusunda yeni bir tasarının süratle Millet Meclisi ve Senatodan geçmesini sağlamıştı. Sarkozy Anayasa Konseyinin iptal kararına derhal tepki gösterdi. Bu konuda Cumhurbaşkanlığınca yapılan bir açıklamada Başkanın soykırımın inkâr edilmesini kabul edilemez bulduğunu ve cezalandırılması gerektiğini düşündüğü ve Fransız Hükümetinden, Anayasa Konseyi Kararını dikkatte alarak, yeni bir metin hazırlanmasını istediği bildirildi. Başkanlık ve Parlamento seçimleri nedeniyle Meclisler yakında tatil edileceğinden herhangi bir tasarının kanunlaşması için vakit olmadığı görülmektedir. Ancak, kanunlaşma olasılığı olmasa dahi bir tasarının Meclise sunulması Ermenilerin Sarkozye olan güven ve beğenilerinin sürmesini sonucunu verecektir. Sosyalist Partisi Başkan adayı olan ve Başkanlık seçimlerini kazanması muhtemel bulunan François Hollande öteden beri Ermeni görüşlerini desteklemiş bir kişidir. Kısa süre önce Taşnak Partisi ileri gelenleriyle yaptığı ve basına da intikal eden bir görüşmesinde Başkan seçildiği takdirde soykırımı inkâr edenlerin cezalandırılması konusunu kısa zamanda ele alacağını ifade etmiştir. Bu

durumda Başkanlık seçimlerinin en güçlü adayları olan Sarkozy ve Hollandedan hangisi kazanırsa kazansın Ermeni soykırımını inkâr edenlerin cezalandırılması konusunun yeniden gündeme getirileceği anlaşılmaktadır. Yeni bir kanun kabul edildiği ve bu kanun, yer sayıda milletvekili veya senatör tarafından Anayasaya aykırı olduğu belirtilerek, Anayasa Konseyine götürüldüğü takdirde Konseyin bu kanunu da iptal edeceği muhakkak gibidir. Ancak seçimlerden sonra böyle bir kanunun Anayasa Konseyine götürmesini kabul edecek yeter sayıda milletvekili bulunmaması da bir olasılıktır. Nitekim 2001 yılı kanun kabul edildikten sonra, Türkiyenin gayretlerine rağmen, bu sayıya ulaşmak mümkün olmamıştı. Kısaca bu konu kapanmış değildir. Seçimlerden sonra tekrar gündeme gelmesi olasıdır. Gelecekte olabilecek gelişmeler haricinde bu gün için önemli olan husus Fransadaki Ermeni çevrelerin büyük çabalarına rağmen, bu kanunun iptal edilmiş olmasıdır. Beş gün kadar önce de Kaliforniyada Temyiz Mahkemesinin aldığı bir karar, ABDde sigorta veya mal davaları yoluyla soykırım iddialarının kabul ettirilmesine engel oluşturmuştur. Böylelikle kısa bir süre içinde Ermeni Davası için iki önemli başarısızlık yaşamış olup bu durumun Ermeni diasporasını etkilemesi ve Türk-Ermeni ve Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin artık normalleşmesi gerektiğini düşünen ılımlı Ermenileri güçlendirmesi beklenebilir.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: LÜTEM, Ömer Engin. 2026. "FRANSA ANAYASA KONSEYİ KARARI ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2012 / 10. Şubat 28. Erişim Haziran 09, 2026. <https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/FRANSA-ANAYASA-KONSEYI-KARARI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır